

Fra forskning til handling – hvad er mellemregningerne?

Temanummer: Når viden skaber forandring

»Foren jer bag videnskaben.«

Sådan lød påskriften på sejlbåden »Malizia II«, da klimaktivisten Gretha Thunberg i august 2019 krydsede Atlanten for at deltage i FN's klimatopmøde i New York. Sejladsen fandt sted godt et år efter, at verden første gang stiftede bekendtskab med Thunberg og hendes »skolestrejke for klimaet« foran den svenske Riksdag. Siden var Thunbergs stille protest blevet inspiration for en global bevægelse af skolelever, som fredag efter fredag travede gennem verdens hovedstæder for knap så stilfærdigt at råbe politikerne op. Forventningerne til Thunbergs tale til verdens statsledere ved den store klimakonference kunne på den baggrund dårligt blive større. Og alligevel gik samme ydmyge opfordring igen, da hun efter den strabadserende sejlads mødte verdens ledere i forbindelse med FN-konferencen: »Lyt ikke til mig. Lyt til videnskaben!«

Det er på sin vis overraskende, at Gretha Thunberg på lige netop klimaområdet så sig nødsaget til at råbe statslederne op om videnskabens betydning. Det var forskere, som først gjorde politikere opmærksomme på sammenhængen mellem CO₂-koncentration i atmosfæren og globale temperaturstigninger. Og forskere som siden i talrige FN-rapporter møjsommeligt har kortlagt problemets omfang og opstillet scenarier for de nødvendige udledningsreduktioner. Når verdens topledere i 2019 mødtes i New York, er det i høj grad, fordi de har hørt forskernes advarsler og tager videnskaben på området alvorligt. Hvorfor så den indtrængende appel fra Gretha Thunberg?

 Selv når de videnskabelige resultater peger entydigt i samme retning, og selv når de mulige konsekvenser synes meget alvorlige, er det ikke ensbetydende med, at forskning fører til handling

Et godt bud er, at Thunberg med sin tale ville understrege en central og bekymrende tendens i klimakrisen og på mange andre områder, hvor beslutningstagerer leder efter løsninger på svære problemer. Selv når de videnskabelige resultater peger entydigt i samme retning, og selv når de mulige konsekvenser synes meget alvorlige, er det ikke ensbetydende med, at forskning fører til handling. Nok så mange videnskabelige eksperters veldokumenterede advarsler eller anbefalinger giver ingen garanti for ændringer i politik, regulering eller praksis. Hvorfor?

SIMON KJÆR HANSEN

Leder af Crown
Princess Mary Center,
Københavns Universitet,
shansen@samf.ku.dk

SIGRID MARIE LASSEN

Manager of Networks
i Crown Princess
Mary Center,
Københavns Universitet,
sml@samf.ku.dk

Viden, der skaber forandring

Det er sådanne spørgsmål, vi undersøger i dette temanummer. Med bidrag fra en bredt sammensat kreds af forskere, studerende og beslutningstagere fra offentlige, private og civilsamfundsinstitutioner spørger vi ind til, hvad der er på spil, *når viden skaber forandring*. Som ovennævnte eksempler viser, må der typisk foretages nogle mellemregninger, før forskningens indsigter fører til nye eller ændrede måder at agere på uden for universitetet. Og det er de mellemregninger, som vi her interesserer os for.

Forskning kan udføres på mange måder, og der er i Danmark og udlandet talrige eksempler på projekter, som tilstræber en tættere sammenhæng mellem videnskab og praksis. I alle led af processen fra en forskningsidé formuleres, problemet defineres, dataindsamlingen igangsættes og analyseres og frem til, at resultaterne formidles, findes der forskere og praktikere, som har gjort værdifulde erfaringer med at udfordre grænserne mellem universitet og omverden. De har f.eks. arbejdet med særlige metoder, processer eller formidlingsformer, som bringer forskningsbaseret viden ind i tværfaglige og tværsektorielle samarbejder, hvor målet er at inspirere til nye løsninger på konkrete problemer. Det er blandt andet nogle af de eksempler og erfaringer, beskrevet af nogle af de forskere og praktikere, der har været involveret i arbejdet, som dette temanummer sætter spot på.

Hvad skal der til for, at viden i højere grad bliver en inspiration for travle beslutningstagere i alle dele af samfundslivet, når de søger nye svar på svære spørgsmål?

Hvor Thunberg peger på verdens ledere med en opfordring om, at de bruger videnskaben, vender vi derfor snarere fingeren den anden vej og spørger, hvad »vi«, der arbejder med viden og forskning – både inden for og uden for universiteterne – kan gøre for, at det bliver nemmere at bringe forskning og praksis sammen. Hvad skal der til for, at viden i højere grad bliver en inspiration for travle beslutningstagere i alle dele af samfundslivet, når de søger nye svar på svære spørgsmål?

Brobyggere mellem universitet og omverden

For at igangsætte diskussionen åbner temanummeret med bidrag fra en række aktører, som har beskæftiget sig med »forskning om forskning« eller på anden vis gjort sig vigtige erfaringer med forskning-praksis-samarbejder.

David Budtz Pedersen og *Ulrik Gensby* giver i deres artikel et overblik over, hvordan viden på en systematisk måde kan »oversættes« og mobiliseres, så brugen af forskningsbaseret viden i politik og praksis øges. Forfatterne peger i denne forbindelse på særlige kompetencer og brobyggerfunktioner, der

faciliterer samskabelse mellem forskere og praktikere omkring komplekse problemstillinger.

Sara Hagemann fortæller dernæst i et interview af *Simon Knokgaard Halskov* om sine erfaringer i ledelsen af »School of Public Policy« ved London School of Economics, og hvordan man her arbejder bevidst med at introducere nye studerende til redskaber og metoder, som sætter dem i stand til at bringe viden tættere ind i beslutningsprocesser. En tilgang, der inden for særligt samfundsvidenskaberne vinder frem i universitetscentre dedikeret til den disciplin, man ofte betegner *Public Policy*.

»Copenhagen Change Academy« skal hjælpe med at bringe viden tættere ind i beslutningsprocesser, og tilsvarende hjælpe forskere til at få nemmere adgang til indsigter fra eksperter i universitetets omverden, der arbejder praktisk med problemerne

Bjarke Oxlund og *Brigitte Dragsted*, som begge er tilknyttet Crown Princess Mary Center, opridser herefter en række hovedtemaer, som centeret vil arbejde med i de kommende år i regi af et forandringsakademi, »Copenhagen Change Academy«, som netop skal hjælpe med at bringe viden tættere ind i beslutningsprocesser, men tilsvarende hjælpe forskere til at få nemmere adgang til indsigter fra eksperter i universitetets omverden, der arbejder praktisk med problemerne.

Jesper Nygård, administrerende direktør i den filantropiske forening Real-dania, slår herefter i en kronik et slag for betydningen af videns-partnerskaber og demonstrerer med en række vigtige eksempler fra fondsverdenen, hvordan man inden for det byggede miljø har skabt fremskridt gennem brede samarbejder med aktører fra civilsamfund, universitetet, myndigheder og virksomheder.

Viden som ressource i tidens svære problemer

Når Gretha Thunberg opfordrer til at handle med udgangspunkt i videnskabens anbefalinger på netop klimaområdet, er det også, fordi vi her har at gøre med en global og eksistentiel krise, som kræver en hurtig og konsekvent indsats. Klimaet er imidlertid langt fra den eneste krise, hvor Thunbergs anbefaling er relevant. Tværtimod har vi fortsat udfordringer med den globale sundhed i dønningerne af coronaepidemien, sikkerhedspolitikken er kommet højt på dagsordenen som en konsekvens af Ruslands angrebskrig mod Ukraine, digitaliseringen udbredes fortsat til nye samfundsområder, hvor den skaber nye dilemmaer om f.eks. spredning af misinformation og digital overvågning, og der er stærke globale »værdikampe« om eksempelvis religionens rolle i samfundet.

I anden del af temanummeret tager vi derfor fat i en række af tidens vigtigste problemer for at belyse, hvordan forskningsbaseret viden bliver brugt og kan bruges som inspiration for handling.

Rebecca Adler-Nissen reflekterer i et interview af *Clara Jeanneret Skovgaard* og *Stine Storgaard Kristensen* over, hvordan vi med afsæt i forskningen fremmer den teknologipolitiske debat, der i dag næsten er ikke-eksisterende i Danmark, men som er nødvendig for at opnå større samfundsmæssig kontrol med digitaliseringen i en tid, hvor cyberkrig raser, sociale medier dominerer og robotter overtager menneskelige erhverv.

Simon Lex og *Quentin Gaussets* artikel analyserer, hvordan missionsdrevne klimapartnerskaber gennem tre typer af fællesskaber kan fungere som drivkraft for den grønne omstilling ved hhv. at styrke kollektiv adfærd, grøn politik og brugbar viden.

Med udgangspunkt i den brydningstid, der præger geopolitikken i kølvandet på Ruslands invasion af Ukraine, argumenterer *Anine Hagemann* i sin artikel for, at der er behov for at revurdere økosystemet for sikkerhedspolitisk ekspertise og særligt at investere i sprog- og kulturforskning og freds- og konfliktforskning samt inddrage mere tværfaglig og praksisorienteret ekspertise.

Teologistuderende *Robert J. Buhl* diskuterer i en kronik teologiens rolle i samfundets store kriser og stiller et tankevækkende spørgsmål om, hvilke »guder« vi egentlig tilbyder i en tid, hvor vi til trods for ødelæggende klimaforandringer brænder flere og flere fossile brændsler af.

Erik Bækkeskov tager afsæt i coronapandemien for at vise, hvordan videnskabelighed indgår i politiske processer på tre forskellige måder, hvor hhv. vidensbaseret, metodebaseret og ekspertbaseret politik har hver sin beslutningslogik. Det giver forskellige forudsætninger for offentlig politik med forskellige politiske virkninger til følge.

Handlekraftige videnspartnerskaber

I kreative processer er det almindeligt at trække på bredt sammensatte teams af eksperter, som med udgangspunkt i forskellige erfaringer og kompetencer kan udfordre antagelser og vaneforestillinger hos hinanden og udvikle nye erkendelser gennem samarbejde. En sådan partnerskabstænkning er også for længst vundet frem mange steder i forskningsverdenen, hvor blandt andet begreber om »Triple helix samarbejder« mellem universitet, virksomheder og myndigheder (og ofte også filantropi) er blevet almindelige de seneste 15-20 år.

Partnerskabstækning er også for længst vundet frem mange steder i forskningsverdenen, hvor blandt andet begreber om »Triple helix samarbejder« mellem universitet, virksomheder og myndigheder (og ofte også filantropi) er blevet almindelige de seneste 15-20 år

I den tredje og sidste del af temanummeret sætter vi fokus på forskellige partnerskabsmodeller, som fremmer praksisnær viden og innovation gennem bidrag fra nogle af de helt centrale aktører, som har erfaring med at udvikle sådanne modeller i Danmark.

I et »før-under-efter«-perspektiv opsummerer *Annemarie Munk Riis*, som er konstitueret administrerende direktør i Innovationsfonden, en række »hands-on« og praktiske forhold og spørgsmål, som partnere skal overveje og have en plan for i forsknings- og innovationspartnerskaber.

Erfaringen viser, at forskere finder det vanskeligt at finde den rette indgang til samarbejdet med praktikere i kommuner, ligesom kommuner mangler kompetencer til forståelse af betingelser for vidensproduktion. *Tine Curtis*, forskningschef i Aalborg Kommune og leder af Center for Forebyggelse i praksis i KL, reflekterer over, hvordan ligeværdige forskning-praksis-samarbejder kan styrkes med etablering af lokale brobyggere og en national forskningsstøttefunktion.

På baggrund af en lang karriere i krydsfeltet mellem forskning og praksis, reflekterer *Peter Vedel Kessing*, seniorforsker ved Institut for Menneskerettigheder, i en kronik over samspillet mellem forskningsinput og den politiske proces i Folketinget og centraladministrationen. Pointen er, at der i den danske kontekst er en række forskelle mellem forskning og praksis, som sætter spørgsmålstejn ved, om der i realiteten er plads til forskningsinput i den politiske proces, og om forskning fører til reel forandring.

På baggrund af en beskrivelse af Velux Fondens HUMPraxis-program, dets tilblivelse, formål, erfaringer og udfordringer, kommer *Henrik Tronier*, fonderådsgiver, programchef og ansvarlig for forskningspolitik, herefter med en række anbefalinger vedrørende tværsektorielt samarbejde mellem forskning og praksis, der sigter mod en indre sammenhæng mellem social, kulturel og miljømæssig bæredygtighed.

Afslutningsvis spørger *Mads Eriksen Storm*, Uddannelses- og forskningspolitisk chef i Dansk Erhverv, i sin artikel, om universiteterne har de rette incitamenter til at arbejde i brede partnerskaber? Han beskriver samtidig med en række stærke eksempler, hvorfor det set fra virksomhedernes perspektiv og for samfundet som helhed er så vigtigt, at der er god adgang til forskningsmiljøer og midler til at investere i endnu mere praksis-nær viden.

Et temanummer for alle, som arbejder med samfundsproblemer

At DJØF Forlags *Økonomi & Politik* dedikerer et temanummer til forskning-praksis-samarbejder falder helt i forlængelse af tidsskriftets koncept, som gennem årtier har henvendt sig til en bred målgruppe af samfundsinteresserede danskere og med en kombination af bidrag fra forskere såvel som eksperter fra organisationer i brede dele af samfundslivet.

Vi har valgt at gå et skridt videre ad den vej med flere og kortere artikelformater samt en kombination af interviews, kronikker, artikler og fagfællebedømte forskningsbidrag. Håbet er, at tidsskriftet på den måde vil appellere bredt til alle, som er nysgerrige på, hvordan forskning og videnspartnerskaber kan blive en endnu mere central medspiller i arbejdet med tidens svære samfundsspørgsmål.

I den forbindelse vil vi gerne takke *Økonomi & Politik*s ansvarshavende redaktør *Martin Marcussen* for invitationen til at dedikere et helt temanummer til viden om viden, der skaber forandring. Og ikke mindst for at turde satse på, at det nystartede Crown Princess Mary Center var klar til opgaven.

Crown Princess Mary Center er sat i verden for at fremme problem- og løsningsorienteret viden skabt gennem partnerskaber, og vores arbejde hviler på mange andres arbejde forud for centerets lancering i februar 2022. Flere af de aktører er repræsenteret i tidsskriftet som bidragsydere, og vi vil derfor gerne afslutningsvis sende en særligt varm tak til alle de skribenter, som har sagt ja til at være med.